

MAGYARORSÁG

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: Egy óra kor. 1.—	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre — — — — 3.—	Negyedévre — — — — 3.60
Félévre — — — — 6.—	Félévre — — — — 7.—
Egész évre — — — — 12.—	Egész évre — — — — 14.—

Egyes szám 4 fillér, vidéken 6 fillér.

A lap megjelenik hétfő kivételével minden nap
Kéziratokat nem ad vissza a szerkesztőség.
Telefon száma 54-67.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.
Hirdetések petit számítással, díjazás szerint.
Apró hirdetések ára: egy sor 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér.

Erős kéz — bolond kéz.

Budapest, november 4.

Gróf Tisza István napok óta szemmel láthatólag azon van, hogy népszerűséget szerezzen, hogy maga iránt a kedélyeket fölmelegítse s különösen arra igyekszik kapacitálni az embereket, hogy ne féljenek tőle. Ebből az igyekezetéből különösen jellemző az, hogy kiváló hangsúlyozással az *erős kéz* mumusát igyekszik eloszlatni. «Az a kéz pedig — mondta tegnap este — mely erőt mutat, mikor nincs szükség rá, nem erős kéz, hanem *bolond kéz* volna.»

Olyan szintelen, keveset mondó volt az új miniszterelnök bemutatkozása tegnap este a szabadelvű pártban, hogy szinte ez az egy kijelentése marad csak, amit kiragadhatunk az országos közfigyelem számára. Tisza tudtára adja az országnak, hogy erőszakot nem akar használni. A mai viszonyok között a magyar közélet új vezérének becsületes szándékaira nagy súlyt kell vetni.

Jól tudja gróf Tisza István, hogy ő ez idő szerint valósággal szembe száll az egész országgal. Az egész ország, benne a szabadelvű kerületek választóközönségével s a szabadelvű párti képviselők háromnegyed részével, a magyar vezényleti és szolgálati nyelvet akarja. Magát e követelés meritumát illetőleg magyar emberek között nincs és nem is volt különbség; a mai helyzet a Tisza gróf kormányelnökségével úgy alakult ki, hogy a szabadelvű párt behódolt annak a fölfogásnak, hogy a magyar szolgálati és vezényleti nyelv rögtön kivására *ez idő szerint* nincs elég ereje a magyar nemzetnek.

Tisza gróf tehát, ahogy eddigi nyilatkozataiból és programjának tegnap előadott vázlatából elérhetjük, illetve elérteni akarjuk, azzal a vezérgondolattal ül a kormányelnöki széken, hogy a hadsereg nemzeti irányban való fejlesztéséből megvalósít annyit, amennyi az ő és pártja fölfogása szerint a mostani viszonyok között lehetséges. Magát a nagy kontroverziát azonban nem bántja, a magyar vezényleti nyelvvel s az erre vonatkozó vitás felségjoggal szemben ugyszólván passzív álláspontot akar elfoglalni s a magyar nemzeti munkát oly irányban akarja folytatni, ahol szabad a vonal.

Hát ez lehet becsületes szándék, az a kérdés csupán, hogy lehet-e vele boldogulni. Igaz, hogy nemcsak a katonai kérdés vár nálunk megoldásra, hanem a nemzet erősítését célzó feladatok egész halmaza. Ha csakugyan gyengék vagyunk, akkor várunk kell addig, amig megerősödünk. Hanem elmondhatjuk, hogy minden becsületes magyar politikusként nehéz munkája lesz, ha a nemzetet a türelmes várakozás álláspontjában hosszabb időn át megtartani akarná. Mert a katonai kérdés minduntalan föl fog fakadni. Ha most a választói jog kiterjesztése, a kerületek új be-

osztása, a községenkénti szavazás behozatala s egynemely társadalmi vívmány árán béke lesz is s kivezetik az országot az ex-lex állapotból — amit különben mindnyájan hön óhajtunk — nem hisszük, hogy ez a béke tartós lenne.

Nem hisszük, hogy akár Tisza grófnak, akár másvalakinek sikerüljön az az igyekevése, hogy a katonai kérdés elől kitérhessen. Ha a katonai körök előterjesztik a véderő általános revíziójára vonatkozó javaslatukat, ez ismét a katonai igényeknek olyan fokozásával, a terheknek akkora szaporításával fog járni, hogy a nemzet ekkora áldozatokért ismét csak a magyar hadsereget fogja követelni.

Harminc év óta ugyszólván egyebet sem tettek a magyar kormányok, minthogy valósággal művészi ügyességet fejtettek ki a kényes kérdések elől való kitérésben. Igaz, van ebben valami magyar hagyomány, hiszen a nagy nemzetek közé beékelte magyarság mindig csak ügyességgel és diplomáciai furfanggal tudott boldogulni. Most azonban meggyülemlettek a nagy kérdések, amelyek mindenáron megoldást követelnek. *Erős kéz!* Jöjjön el tehát a nemzet érdekében a te országod. De *bolond kéz* mindenki, aki a nemzet ellen akarna kormányozni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 4.

A parlamenti viharok (mert ilyenek is vannak) előre megjósolták, hogy gróf Tisza István bemutatkozása nem fog simán lefolyni. Akik pedig a harc folytatását szegeszték zászlójukra, úgy rendezték a dolgot, hogy a kabinet ma be se mutakozhassék. Meg kell vallani, hogy ügyesen rendezték a színjátékot, alig tudott róla néhány ember, hogy mi készül. *Ugron* Gábor járt-kelt néhány emberhez, bizalmasan magyarázott nekik s ha kérdést intéztek hozzá a készülődésről, csak annyit válaszolt:

— Az igazi harc csak most kezdődik.

A folyosón ezalatt sűrűn érkeztek a képviselők, minden párt teljes számban terelte be hivat a bemutatkozásra.

Daniel Gábor alelnök, aki ma egyedül képviseli a t. Ház elnökségét, az ülést féltizenegy órakor nyitotta meg. A terembe tóduló képviselők elé gyönyörű látvány tárult, a karzatok csak úgy viritottak a szebbnél-szebb asszonyi hallgatóktól s úgy az emeleten, mint a teremben és az írói karzatokon is oly zsufolásig megtelt minden hely, hogy alig lehetett mozdulni.

Mielőtt az elnök az ülést megnyitotta, léptek sorra a terembe a lemondott miniszterek. Elsőnek *Darányi* Ignác volt földmívelésügyi miniszter érkezett, akit osztatlan és megkülönböztetett ovációval fogadott az egész Ház. *Darányi* az agráriusok szélén foglalt helyet, míg *Wlassics* a miniszterelnöki szék mögé ült, *Gulner* Gyula volt államtitkár mellé. *Khuen-Héderváry* volt miniszterelnök az elhagyott hársónyszék mellett közvetlen elhúzódó első padosorban ült Perczel Dezső mellé.

Az új kormány ekkor még nem jelent meg, arra várt, mikor majd a napirendnek a bemutatkozási pontjához jutnak.

Mikor a képviselők helyeiken elhelyezkedtek, *Daniel* Gábor legelőször az irományokat terjesztelte a t. Ház elé, amelyek között voltak gróf *Apponyi* Albert elnök és *Tallian* Béla alelnök lemondó levelei.

A lemondó levelek felolvasása után rögtön szólásra jelentkezett *Szederkényi* Nándor, aki *Apponyi* lemondását mély sajnálattal látja.

Pozsgay Miklós közbeszól erre:

— Kicsikarták tőle!

— Ez az új rezsim! — magyarázza *Zboray* Miklós.

Szederkényi aztán az ellenzék zajos helyeslései között emlékezett meg *Apponyi* nagy érdemeiről s beszédje végén indítványt terjesztett elő, hogy ne vegyék tudomásul *Apponyi* lemondását.

Utána *Kossuth* Ferenc állott fel szólásra s ő is az elismerését fejezte ki *Apponyinak* a pártatlan elnökségeért.

Darányi Ferenc néppárti képviselő *Apponyi* érdemeinek méltatása után azt indítványozta, hogy a lemondást tüzzék napirendre, mert az következménye a közelmúlt eseményeinek.

— Hisz ez obstrukció! — ocsudnak fel az emberek.

És annak is bizonyult. A következő szónok az ellenzéki *Hellebront* Géza volt, aki szenvedélyesen szólott az új kormányról, amelynek a műve — szerinte — *Apponyi* távozása.

A megindult vitát *Daniel* Ernő volt kereskedelmi miniszter akarta megakasztani, a jobboldal nevében kijelentvén, hogy az is elismeri *Apponyi* érdemeit s végül azt indítványozta, hogy a Ház vegye tudomásul a lemondást s jegyzőkönyvileg fejezze ki elismerését *Apponyi* érdemei iránt.

De biz e közvetítő indítványnak semmi hatása sem volt, a vitát gróf *Zichy* Jenő tovább folytatta. *Zichy* azzal kezdte, hogy meg kell kérni *Apponyit*, hogy vonja vissza a lemondását, mert épp most van szükség az ő morális tekintélyére.

A nagy tetszéssel fogadott beszéd után *Rakovszky* István beszélt hosszasan és hévvel s arra a következtetésre jutott, hogy *Apponyi* távozása az alkotmányosság éjelét jelenti.

Utána *Ugron* Gábor nagyhatású beszédben méltatta *Apponyi* érdemeit s zajos taps és éljenzés között fejezte ki csatlakozását *Szederkényi* indítványához.

Ezután *Hock* János általános figyelem és zajos tetszések között mondott magas szárnyalású beszédben méltatta *Apponyi* politikai pályáját s gyönyörű hasonlatokkal jellemezte azt az áramlatot, amely nézete szerint *Apponyit* a lemondásra kényszerítette.

A zajos tetszéssel fogadott beszéd után *Kristóffy* József személyes kérdésben szólalt fel. Róla ugyanis azt állították, hogy *Hock* beszédje alatt, mikor azt kérdezte, hibázott-e *Apponyi*, állítólag azt kiáltotta volna közbe, hogy: igen. *Kristóffy* becsületszavára jelentette ki, hogy ezt a közbeszólást nem mandta.

Ezalatt érkezett be a terembe *Apponyi* Albert gróf, akit az egész Ház percekig tartó ovációban részesített.

Apponyi személyes kérdésben kért szót. Nagyon rövid kijelentést tett, hogy az elismerő hangokat hálásan fogadja, de elhatározása megmáshatatlant.

— Nem fogadjuk el! — Zugott fel az ellenzék.

S ennek a hatása alatt adott az elnök öt perc szünetet a Háznak.

A szünet alatt azután megindultak a kapacitációk. Az új kormányelnök személyes hívei átmentek az ellenzék táborába és arra igyekeztek őket rábírni, hogy ne akadályozzák meg az új kormány bevonulását, mert ha szép szerével nem megy, akkor is bejön a kormány a Házba. Az ellenzék azonban hajthatatlan maradt és kijelentette, hogy míg az elnök lemondása elintézés nem nyer, addig Tisza István gróf kabinete nem teheti be lábát a Házba.

A szünet végével Daniel Gábor az ülést megnyitotta és a szélső jobb éljenzése közepette bevonult a Házba az új kormány.

Tisza István elsőnek lép be, utána jön Lukács László, Plósz Sándor, Nyíri Sándor, az új honvédelmi miniszter, majd a többiek.

Minden szem, a karzaté és a képviselők egyaránt az új kormány felé irányul. Megindul a bírálgatás. Új Tisza István ridegségét kifogásolja, másoknak meg Nyíri Sándor bátor magatartása imponál.

Az ámulat és hámulat közepette senki sem veszi észre, hogy Tisza István szólásra áll fel. Mikor meg észreveszik, akkor látják csak meg az általános zsidongás közepette, hogy Tisza egy királyi pecsétes borítékot lobogtat a kezében.

Több sem kellett az ellenzéknek. Eleinte azt hitték, hogy a miniszterelnök az elnöki lemondás ügyében kívánja a háborgó kedélyeket valami nyilatkozattal lecsendesíteni, de a királyi pecsétes levél látása egyszerre felkeltette a szenvedélyeket.

Elemi erővel tört ki a felháborodás. Egyszerre világos lett mindenki előtt, hogy az ellenzék ki van játszva, mert ahelyett, hogy a napirendnek még be nem fejezett első pontját tárgyalná, tovább átugrották a második pontot is és a harmadikra, a miniszterek bemutatkozására tértek át.

De még csak ezután jött a dolog melege. Tisza ugyanis, mikor látta, hogy szóhoz nem jut, elődjének, gróf Khuennek példáját követve, átadta a királyi kéziratot az elnöknek. Szóts Pál jegyző bele is fogott azonnal az olvasásba, persze a nagy zajban senki sem hallotta a tartalmát. Később tünt csak ki, hogy a királyi kéziratok egyike a Kuen-kormány fel-

mentését, a másik pedig az új kabinet kinevezését tartalmazta. A nagy zajban azután az elnök egyszerűen tudomásul vétettnek jelentette ki a kéziratokat, sőt a jegyzőkönyv idevonatkozó részét is hitelesítettnek jelentette ki és elrendelte annak a főrendiházhoz való átküldését.

Az ellenzék éktelen lármát csap az elnöki erőszakoskodás láttára és zárt ülést kérnek, amit az elnök el is rendel, de egyben újabb szünetet ad.

Szünet alatt kölcsönös magyarázatok indulnak meg és az ellenzék visszavonja a zárt ülést kérő ívet.

Szünet után Rakovszky az előbbi események következtében a Ház tagjainak mentelmi jogát látja megsértve és Daniel alelnök és Szóts jegyző ellen az eljárást megindítani.

Holló Lajos az erőszak politikájának kezdetét látja Daniel ténykedésében és a legerélyesebb állásfoglalást is indokoltan látja most már.

Tisza István miniszterelnök arra kéri a Házat, hogy e kis incidensből ne csináljanak nagy dolgot, mert minden szabályszerűen történt.

Kossuth Ferenc a történetek után más megoldást nem lát, mint hogy a hibás, aki pedig nem más, mint az elnök, az mondjon le.

Az ellenzék nem elégedett meg vezérének ezzel az enyhe kijelentésével és erőteljesebb kifejezésekkel nógatta Dániel alelnököt a lemondásra.

Hock János, Polónyi Géza hasonló értelemben szólaltak fel. Az alelnök ezekre a felhívásokra némi gyöngye védekezést kísérelt meg.

Mezőssy Béla az ellenzék tapsa közepette rőtta meg az erőszakos eljárást, amelyet az alelnök tanusított. Az a kijelentése pedig, hogy az alelnök valótlanul mondott, nemcsak a jobboldal zugását idézte elő, de kényszerítette magát az alelnököt is annak kijelentésére, hogy ő soha, sem mint magánember, sem mint házelnök, valótlanul nem mondott.

Mezőssy Béla azonban a gyorsírói feljegyzésekkel igazolta állításának valódiságát és kimutatta, hogy Dániel Gábor tényleg nem a valónak megfelelően nyilatkozott, mikor Polónyi felhívására kijelentette, hogy a királyi kézirat tudomásvétele iránt a Házat megkérdezte.

Tisza István gróf az előbbi hasonló esetek felsorolásával igyekezett az alelnök eljárását

védetni, de az ellenzék bizony nem hallgatta meg.

Daniel Gábor, hogy a bajból meneküljön, a holnapi ülés napirendjének első pontjával Apponyi lemondását tüzte ki és már három óra felé járt az idő, mikor az ülést bezárta.

Az új kormány a főrendiházban.

Mintegy nyolcvan főrend jelenlétében, de szép aszszonyokkal, képviselőkkel és egyéb közönséggel telt karzatok előtt nyitotta meg gróf Csáky Albin délután négy órakor a főrendiház ülést. Az elnöki előterjesztések után Rudnyánszky főjegyző felolvasta az új kormány kinevezéséről szóló királyi kéziratot, azután pedig felállott gróf Tisza István miniszterelnök, hogy elmondja programbeszédjét. Nehéz időkből — mondotta — vállalják el ő és társai az ország kormányzását. Ezután előadta az ex-lex állapot keletkezését, mely a magyar vezényszó követelésére vezethető vissza. A korona most segítő kezet nyújtott a kibontakozásra oly módon, hogy ragaszkodott a 67-es törvényhez, ragaszkodott a hadsereg egységes vezényletéhez, vezérletéhez és beszervezetéhez, de emellett módot nyújtott oly reformok megvalósításához, melyek a nemzet régi óhajainak győzelmét jelentik. Szerinte fontos reformok ezek, mert neki is az az álláspontja, hogy a hadsereg reformra szorul. Előadta azután, hogy a szóbeliségre és közvetlenségre alapított katonai judikaturában a magyar nyelv érvényesülni fog. Erről külön törvényjavaslatot fognak beterjeszteni. Azután előadta a tisztí neveléssel kapcsolatos vívmányokat. Áttért azután a parlamenti helyzet ecsetelésére. Szerinte az obstrukció különösen az indemnity megtagadásával az országot beláthatatlan gazdasági válság felé sodorja.

Lapunk zártakor az ülés tovább folyik.

Budapest, november 4.

A Házelnökök bucsuja. A képviselőház tisztviselő kara ma délelőtt 10 órakor bucsuzott el a képviselőház két elnökétől.

A tisztviselők először Apponyi Albert gróf házelnöktől vettek bucsut, melynek a tisztviselők nevé-

A dijnok ur öröme.

— A Magyarság tárcája. —

Prókay János husz év óta szorgalmasan feljár a hivatalba s kötelességét a legnagyobb pontossággal teljesíti. Kezdetben csak nyolcvan krajcárból kellett magát fentartani, most már egy forint ötven krajcár napidija van s megelégedett embernek szereti magát föltüntetni. Az előmenetel nagyon kívánatos volt családja nézve, mert hat gyermek kéri odahaza a kenyeret. De minden a helyes beosztástól függ s jól megfontolta a dolgot, mikor megnősült.

Sárikám — szólott menyasszonyához, annak idején — nem mondhatom, hogy gazdag vagyok, tejbé-vajba fürödhetem, de hát nagy kilátásaim vannak, mert a főnök ur megígérte pártolását, a szó szoros értelme szerint s megérhetjük, hogy még két forintot is fogok naponként megkeresni, ami egy estendőn át kolosszális javadalmat fog nyújtani.

Igy kölcsönös megbeszélés szerint neki vágtak az élet utjának s évről-évre a golya jött, a golya távozott a hónapos egyszobás lakás környékére, hol János ur lakott. Mikor a hatodik golyalátogatás is elmúlt, egy kis családi értekezletet tartott a nejevel s mivel egy leányka a gyerekek között első, legfőbb gondja arra esett.

Sárikám — magyarázza egy délben nejeinek — még jobban kell gazdálkodnunk, sok megy ki, így nem tudunk semmit félretenni, pedig a leányra gondunknak kell lenni, különben el nem viszik, minden évben legalább tíz-tizenöt forintot akarok a részére a takaréka tenni, hát luxust ne üzz; a reggeli legyen rántottleves, az ebéd vastagétel, hagyma, vagy ünnepnap sült szalonna aulaggal s ezelőtt krumplileves lehet falsan készítve, az szakasztott olyan, mintha

marhahus volna benne, az estélinek pedig jó lesz déli maradék. Ezek lesznek a háznál a főbb ételek s ezeket tetszés szerint változtathatod, amint akarod, de a leánygyerek részére félre kell raknunk, meg bizony, a többi is, hiába egy kis ruházatot kíván, na hát csak ügyesen. Sárikám, te ügyes asszony vagy, szóval minden legyen, de sokat ne adj ki. — Be sem várta az asszonyka válaszát, szorgalmas ember igyekszik a hivatalba, fél kettőkor már erősen másolta az előtte levő iratot — ette a munkát. Hja, a munka nemesít. Fél háromkor a főnök ur belép a János ur szobájába s kér egy iratot, mely épp most van munkában.

Prókay ur, még ez sincsen leírva — igyekezzen kérem — sürgeti a főnök ur.

Tüstént, azonnal kész van, főnök ur — s mint az újból olajozott gép, frisebb erővel halad a papíroson végig a dijnok ur pennája s amint kész van, rohan vele a főnök urhoz, hogy már alá is lehet írni. Estefelé kintüntetésben részesül, mert a főnök u. szobáján át távozik el s elbucszuk.

Csak a lényegesebb dolgokkal igyekezzen, hogy ne maradjon holnapra. Jó éjszakát. — Föl-emelkedik székéről János ur e megtiszteltetés után s mikor a folyosón távozó lépésnek hangja már nem hallatszik, leül ismét, az előtte levő halom irásból a fontosabbakat előkeresi. Nem kis dolog, a főnök urnak kegyetlen rossz írása van s jó időbe kerül, míg eligazodik rajta az ember, de azért egy Prókay urnak gyorsabban megy, mint másnak. Szenvedélyesen dolgozik; sorrendbe teszi, melyik irat, mikor fog sorra jönni, megnézi az óráját, este hat óra, korai az idő, na vegyük sorba, gondolja s az első akta leírásához akar kezdeni. Kópogtatnak, János ur nem felel, nem engedi magát zavartatni. Az ajtó nyílik s azon egy vézna, igen előkelően öltözött,

őszes, jóságos tekintetű ur lép be. János ur föl sem néz.

— Van szerencsém — kezdi az érkezett — ithon találom a főnök urat? — Azzal benéz a főnöki irodába, de mivel ottan senkit sem lát, visszajön s nagy ámulatára a szorgalmas dolgozónak, egy széklet vesz elő s azon megjegyzéssel, hogy egy kicsit elfáradt, megengedi, uraságod, hogy egy kis pihenést tarthassak, helyet foglal.

János ur az irathalmaz között rövid elmélkedést tart magában ilyen formán. Ez mégis sok, amit ez az ur megenged magának. Ide jön engem zavarni — rendreutasítom — már-már felkél, de ismét visszai. Nem, nem teszem — a főnök urat kereste, még bepanaszolna neki, meg olyan becsületes arca van. Felőlem itten ülhet éjfélig, mintha itt se volna, elvégzem a munkám s belekezd az első irat olvasásába, aztán pedig leírásába fog, míg az öreg ur körül járhatja szemét az iroda falán.

— Ön szorgalmas ember — szakítja meg a nagy csendet a vendég.

János urnak kellemesen érinti a füleit a megjegyzés, de válasz nélkül tovább ír.

Fiatalkoromban magam is igen kitartó munkás voltam, mostan az idővel bizony már csak tollba mondom gondolataim, már nem bírom úgy; de milyen gyorsan dolgozik. — János ur kezdi nem érteni a helyzetet, ez az öreg ur talán még tollnokot is tart s ötöt dicséri. Egy kis hiba csuszott az írásba, nem csuda, oda is figyel, ir is — előveszi a radirt s látja, hogy az öreg ur ott áll már közvetlen az asztalnál. Nem, most nem radiroz, inkább egy pár szót vált az öreg ural, még rossz véleménynyel lenne a munkája biztossága felől s némi figyelemre méltatva kérdi:

ben Andor Gyula elnöki tanácsos adott meleg és ragaszkodó kifejezést, mondván, hogy mély sajnálattal bucsuzik Apponyitól, aki mindig igen jóakarattal volt a tisztviselők iránt.

Apponyi Albert gróf megilletődve válaszolt a beszédre.

— Nagyon köszönöm — mondta — a tanácsos ur szíves szavait. Sajnálattal távozom az elnöki székéből, de nem tehettem másképp. Hogy miért kellett mennem, azt majd más alkalommal mondom el. Most nincsen annak sem ideje, sem helye. Kérem önöket, tartsanak meg tovább is szíves jóindulatukban s fogadják utódomat épp oly szívesen, mint engemet!

Gyorsan kezét fogott a tisztviselőkkel s aztán kiestett a tereméből.

Utána Tallián Béla lépett a terembe, akitől szintén bucsuzott Andor Gyula.

Tallián válaszában biztosítja őket, hogy mindig szeretettel gondol rájuk új állásában is. Nagy éljenzés csapódott az angyalokkal cifrázott mennyezet felé, aztán vége volt a bucsuzásnak.

Az új miniszterek mandátumai. Az új kabinet kinevezése folytán néhány kerületben új választás lesz. Lemond: gróf Tisza István az ugrai, Hieronymi Károly a szatmári, Tallián Béla a törökkanizsai mandátumról és lemondott már Berzeviczy Albert a budapest-józsefvárosi mandátumról. A minisztereket régi kerületeikben természetesen újra felléptetik. Szatmárról már jött a hír, hogy Hieronymi Károlyt a szabadelvű párt újból jelölte. Ugrán gróf Tisza Istvánnak Mocsáry Lajos lesz az ellenjelöltje. A budapest-józsefvárosi szabadelvű párt is jelölte már Berzeviczy Albertet.

A válság.

Budapest, november 4.

Azt meg kell adni, hogy báró Bánffy Dezsőnek kitünő politikai szaglása van. A lapok a legutóbbi napok alatt a békéről beszélnek, írják, mely kisugárzik immár az ellenzék értekezleteiről is. Polónyi Géza nagyban vállalkozik a békeközvetítésre s különböző politikai, nem is értéktelen politikai árucikkkel kedveskedik a

függetlenségi pártnak, ha ez az obstrukció sító sasmadarát kiengedi röpködni kezei közül. Gróf Tisza István nyájas, megtanult mosolyogni és szinte látszik rajta, hogy az egész emberiséget, különösen politikai ellenfeleit keblére szeretné ölelni. Alig van kivánság, óhaj, melynek teljesülését kilátásba ne helyezné. Az ó-szabadelvűek rajongának érte és gróf Apponyi Alberttal élükön a volt nemzeti pártiak bent maradtak a szabadelvű pártkörben. Így egységes maradt a szabadelvű párt. Pedig ezért az egységért gróf Apponyi nagy árt fizetett, de a saját magáéból. És ennek dacára úgy történt, amint báró Bánffy Dezső mondotta: Gróf Tisza Istvánt úgy fogja fogadni a képviselőházi ellenzék, ahogy gróf Khuen-Héderváry Károlyt fogadta... De ha van fokozat az ilyen fogadtatásokban, hát akkor gróf Tiszát még *ugyabban* fogadták. A magyar képviselőház szinte lázongott, izzott ma az indulattól. Mintha az ecsedi lápnak lappangó tüzei törtek volna elő s összeégették volna mindent, még a képviselőház szabályait is. És ebbe a hangulatba belecsendült a gróf Apponyi Albert elnöksége után való áhítatnak, hogy úgy mondjuk — zsolozsmája. És bele sivitott a korbácsütéseknek csapása, mely azok ellen irányult, akik az ellenzék véleménye szerint, gróf Apponyi Albert elnökségének s ezzel a parlamenti alkotmányos tárgyalásoknak vermét ravaszul megásták. Ma már nem beszél senki sem a parlamenti béke helyreállításáról, hanem a legkérelhetlenebb obstrukció folytatásáról s ezzel szemben az országgyűlésnek a törvényen kívüli állapotban való feloszlatásáról. Daniel Gábor alelnök részéről kissé több tapintattal s az ellenzék részéről nagyobb higgadtsággal ma az izgalmak ez orkánüvöltését el lehetett volna kerülni. Ez nem történt meg. A késő őszbe belezajlanak ismét az obstrukció viharának tombolásai, melynek hogy mi lesz az újabb következménye, azt két ember sem tudja egybehangzóan megjövendölni.

Kezdjük az elejéről. Gróf Tisza István miniszterelnök a kormány tagjaival tegnap este a szabadelvű pártban bemutatkozott. Ott már a párt tagjainak nagy tömege, képviselők, főispánok, képviselő-akarnokok várták az új kabinetet. Ott voltak a volt miniszterium tagjai közül gróf Héderváry, Darányi, Wlassics és Láng Lajos is. Mikor az új miniszterelnök megjelent,

természetesen az éljenek harsonáival fogadták. De ilyen szívélyes fogadtatásban részesült az új miniszterium többi tagja is. Tallián Béla, Nyiri Sándor, Berzeviczy, Hieronymi, Lukács László, Plosz Sándor, Cseh Ervin. Az új kormányelnökön kívül természetesen a legnagyobb érdeklődés vette körül az új honvédelmi minisztert: Nyiri Sándor tábornokot. Igazi köpcös magyar alak, beszédes szemekkel s katonás magatartással. Haját már megrikította az idő, de azért egész megjelenése fiatalos benyomást kelt. Akik ismerték már, azok szívélyesen üdvözölték, akik nem ismerték, azok siettek megismerkedni vele.

A szabadelvű pártban tehát jól kezdődött és jól is végződött minden. Gróf Tisza István és miniszter társai az elnöki asztalnál foglaltak helyet. A volt miniszterek már az első, második sorban választottak székeket maguknak. Gróf Apponyi Albert magas alakja a széksorok mögül emelkedett ki s ott volt mellette Szentiványi Árpád, a szabadelvű párt alelnöke s a volt nemzeti pártnak szűkebb gárdája. A volt nemzeti pártiak közül azonban hiányoztak gróf Zselényski Róbert, Ivánka Oszkár, Hodossy Imre és gróf Esterházy Mihály. De nem voltak ott az Andrássy, Hadik és Batthyány grófok sem.

Báró Podmaniczky Frigyes a terem óramutatóját nézte s pontban fél nyolckor megnyitva az ülést, rövid beszéddel üdvözölte az új kormány tagjait. Ekkor gróf Tisza István állt fel, hogy elmondja programját. De amit elmondott, az inkább csak programszerű vázlat volt. Olyan aláfestés féle, amelyből azonban a megalkotandó festmény teljes ábrázolására még nem következhetünk. Jelszavakat mondott, melyek már harminc esztendő óta ott röpködnek a levegőben, amelyek megvalósítására a régebbi Széll Kálmán kormányzata előtti kormányok nem igen siettek. Utalt a nehéz feladatra, melyre vállalkozott s a katonai programot csak annyiban említette, hogy azzal sikerült összeforrasztani a szabadelvű párt egységét. A tegnapi estén még bizott a békés kibontakozásban s a többi párt békére irányuló közreműködésében. Egyes jelszavai különben a következőkben volnának összegezhetők: *Az államszervezet lehető egyszerűsítése és a takarékoság.* Kormányzata fölött két vezéreszavakat fog ragyogni: *a szabadelvűség és a nemzeti irány.* Első feladata termé-

— Szolgálhatok, kérem, talán valami felvilágosítással?

— Önnek szép állása lehet itt — érdeklődik a látogató.

— Oh igenis, meg vagyok helyzetemmel elégedve! Biram feltétlen bizalmát a főnök urnak, amint szemlélheti is uraságod, ezek mind fontos akták — s felmutatja az aktahalmazt János ur — ezek mind megannyi bizalom jelei — a többiek, a mai fiatalok ezekhez még nyulni sem mernek, kényes ügyek, pontosság, nagy figyelem kívánatuk elintézésükhöz.

Ezeknek nagyobb része a holnapi postával már megy. Én úgy írok, hogy azonnal aláírhatja bárki; de kérem, egy forint ötven krajcárt nem is mindenki, csakis ritka szorgalmu s ügyes napidijas érhet el.

— Igenis — helyesli az öreg ur János ur beszédjét — s úgy látszik, tisztában van az állással.

— Tisztességes állás. Családja van? Ha nem veszi rossz néven e kérdést — de hát nekem van némi összeköttetésem a főnök urral is.

— Hat gyermekem van, uram s egy jó aszsonyka — válaszol a kérdező s olyan magasabb színben kezd előtte feltűnni a látogató, most már tisztára nem tudja, hogy hogy is beszéljen, de panaszkodni nem fog. A szolgálta benéz s kérdi tőle:

— Még dolgozik a tekintetes ur?

— Igen sok munkám van — válaszol.

— Hát ennek az embernek milyen fizetése van? — kíváncsiskodik megint az öreg ur?

— Ez kérem, ez a szolgálta; naponként egy forintot keres. Elég jó fizetés ez is, sőt jobb, mint amennyivel én kezdtem, mert én kérem hibáztam. Én a hetedikben megbuktam s akartam lenni

komédiás, utazó ügynök, végrehajtó, — de sehol se váltam be jól, — akkor jöttem e pályára és most itt vagyok s fáradtságomnak meg van a gyümölcse. Kérem, uram — folytatja elragadtatással — mikor hat családtag az én munkám után él s eltartom őket tisztességesen. Ehetnek, ihatnak, még a nevelést is megadtam nekik. Egy kis leányomnak, ha az évben jól gazdálkodom, mindig teszek a takarékpénztárba is félre annyit, amennyit s még ha az Isten megsegít, följebb is mehetek. Uram — szinte csillog a szeme az örömtől, mikor erre gondol — ha én naponként két forintot fogok keresni. Mi? ez aztán összeg.

— Talán meg is fogja érdemelni, barátom — egyszer annyit, mint a szolgálta — bizonynyal fog kapni.

— Kérem — szól kissé sértve János ur — igaz, hogy a szolgálta még családja nincs s így ő urasan kijöhet a fizetéséből, de ne tessék tévesztetni, én szellemi munkás vagyok, én olykor a főnök ur asztala körül is helyt fogok, míg e szolgálta — bizonyos csekélyítő arkifejezéssel mutatja lenézését — cseléd, ló, fut, eszköz, cím, tekintély nélkül.

— Igenis.

A szolgálta benéz:

— A kulcsot tessék a szegre akasztani, meg a lámpát eloltani — szól a díjnok felé — ha el-tetszik menni, jó éjszakát — s eltávozik.

— A szegény ember már éhes, fáradt — védi a szolgálta magatartását János ur — sokat szalad egész nap.

— Igen, igen, igenis — válaszol az öreg ur — sokáig fog még dolgozni?

— A munkától függ. Az estélivel, úgy mondtam, kilencre várjanak.

— Jó vacsorára ugy-e? Nagyon szép, derék... Na már nem zavarom. Én Petrai tanácsos vagyok, kíváncsi voltam ezt a hivatalt is megnézni,

mert hozzám tartozik; újabb beosztás szerint kerültem ide, önök még nem ismernek. Mi a neve? följegyzem s az álmélkodó díjnok neve belekerül a tanácsos ur jegyzékébe. A tanácsos ur belenyul a zsebébe s átad egy tizforintost a díjnok urnak. Egy kis előleg, fogadja el ezt, nem kell visszaadni, csak legyen megelégedett munkás, holnaptól kezdve napidija két forintra fog emelkedni, igenis — s kezét fog a boldog emberrel, eltávozik.

János ur előtt egy álomnak tűnik az egész, tíz forint egy csomóban, holnaptól kezdve két forint napidij! A radirgumi, mit még mindig a balkezeiben tartott, kiesik a kezéből, a szeme könnyel telik meg, egy-két fontos írást sietve elvégez, eloltja a lámpát, egy gondolatától hajtva, rohan a boltba, császárszemlyét vásárol s azokat egyik zsebébe rakja, a hentesboltba pedig virslikkel tölti meg a másik zsebet, a szájába egy ötös szivart illeszt s odahaza a feljaro előtt meggyújtja. Ugy lép a család közé mosolygó tekintettel, dülledő zsebekkel, bodor füstöt eresztve a drága szivarból.

A Sárika szörnyűséggel fogadja, ez az ember vagy bolond, vagy elment az esze; ötkrajcáros szivar!!

— Te, te János, mi lett?

János ur az asztalnál megáll, büszkén kiegyenesedik s szavalja.

— Asszony, érts meg, a tanácsos ur kezét fogott velem, két forint napidiját kap már tekintetes Prókai János, örüljetelek — s nagy méltósággal, aminővel csak egy boldog ember teheti, kivágja az egyik zsebből a tíz pár virslit, a másikkól a tíz császárszemlyét s folytatja: — no hát, magzatjaim, lesz majd minden, egyetek!...

Ibrányi Miklós.

szetesen a parlamenti munkálkodás rendjének helyreállítására irányul. Ha ez békésen sikerül, akkor jól van, ha nem, akkor... Hogy akkor mi következik, azt csak sejtetni engedte. Ez volna dióhéjba összeszorítva *Tisza István* grófnak a pártkörben elmondott programja. És ezt a programot kellett volna ma elmondania kibővült alakban, a részletekre is kiterjedőleg a képviselőházban. De csak kellett volna, mert a kormányprogram bejelentésére ma nem került sor, amint erről más helyen beszámolunk. Egyéb értesítéseinket alább adjuk:

Az új kormány kinevezése.

A hivatalos *Budapesti Közlöny* mai számában a következő királyi kéziratokat, illetve elhatározásokat közli:

Kedves gróf Khuen-Héderváry!

Önök magyar miniszterelnöki állásáról való újabb lemondását ezennel elfogadom s egyúttal önt a belügyminiszterium vezetésétől és a személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésétől is felmentem.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves gróf Khuen-Héderváry! Midőn önt magyar miniszterelnöki állásától, hű és áldozatkész szolgálatainak teljes elismerése mellett, saját kérésére ezennel kegyelemben véglegesen felmentem, egyszersmind *hálás szívből mondok önnek köszönetet azon igen kiváló és sikerei szolgálataiért, melyeket ön miniszterelnök működését közvetlenül megelőzőleg is, mint Horvát-Szlavon-Dalmátországot bánja, sok éven át ritka odaadással és fáradhatlan buzgalommal, nehéz viszonyok közt teljesített s bizton reményem, hogy ön nekem és a hazának még sok hasznos szolgálatot fog tenni.*

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Kedves gróf Tisza! Önt magyar miniszterelnökkommé ezennel kinevezem, önnek egyidejűleg a belső titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozom és a miniszterium megalkitása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves dr. Wlassics! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteri állásától ezennel kegyelemben felmentem és önnek *fáradhatlan buzgalommal tett hű és kiváló szolgálatai elismerésül Lipót-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom.*

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves dr. Darányi! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt földművelésügyi magyar miniszteri állásától ezennel kegyelemben felmentem és önnek *fáradhatlan buzgalommal tett hű és kiváló szolgálatai elismerésül Lipót-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom.*

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves dr. Láng! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt kereskedelemügyi magyar miniszteri állásától, hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett, kegyelemben felmentem.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves Kolossváry vezérőrnagy! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt honvédelmi magyar miniszteri állásától kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Kedves Tomassich! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán önt horvát-szlavon-dalmátországi tárcanélküli miniszteri állásától kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Khuen-Héderváry Károly, s. k.

Magyar miniszterelnökkommé előterjesztése folytán pénzügyminiszteremmé *Lukács Lászlót* és igazságügyminiszteremmé *Plósz Sándort* ujalog kinevezem, illetőleg ezen eddig is viselt állásaikban megerősítem, továbbá kereskedelemügyi miniszteremmé *Hieronymi Károlyt*, horvát-szlavon-dalmátországi tárcanélküli miniszteremmé *Cseh Ervint*, vallás- és közoktatásügyi miniszteremmé *Berzeviczy Albert* és földművelésügyi miniszteremmé *Tallian Béla* országgyűlési képviselőket, honvédelmi miniszteremmé pedig *Nyíri Sándor* vezérőrnagyot ezennel kinevezem és a belügyminiszterium vezetésével, valamint a személyem körüli miniszterium ideiglenes vezetésével magyar miniszterelnökkömét bizom meg. Az illetőkhöz intézett kézirataimat további intézkedés végett idezárom.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Tisza István, s. k.

Kedves gróf Tisza! Előterjesztésére önt egyszersmind a belügyminiszterium vezetésével, valamint a személyem körüli magyar miniszterium ideiglenes vezetésével is megbizom.

Kelt Bécsben, 1903. évi november hó 3-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Tisza István, s. k.

A kormány bemutatkozása.

A szabadelvű körben.

Az országgyűlési szabadelvű párt tegnap este fél nyolc órakor *Podmaniczky Frigyes* báró elnöklésével fölülte látogatott értekezletet tartott, amelynek tárgya az új kormány bemutatkozása volt. Az egybegyűlték között jelen volt *Héderváry Károly* gróf, volt miniszterelnök kabinetjének távozó tagjaival.

Tisza István gróf kabinetje tagjaival a hét órai bécsi gyorsvonat megérkezése után egyenesen a pártkörbe hajtatott, ahol a nagy számban megjelent párttagok nagy lelkesedéssel fogadták. Pont fél nyolc órakor

Podmaniczky Frigyes báró elnök az új kormányt üdvözlő szavakkal nyitotta meg az értekezletet.

Ezután *Tisza István* gróf emelt szót és a többek közt a következőket mondotta:

Mi tehát nem is jövőnk harci riadóval köztünk. Divalta jött az én csekély személyemet az erős kéz elnevezésével illetni. Hát én nem tagadom, t. barátaim, ez én reám mindig, majdnem azt mondhatnám, bizonyos komikus hatást gyakorolt, mert hiszen senkinek kezét erősnek kinevezni nem lehet. Hogy az erős-e vagy gyöngye, az akkor derül ki, mikor a közügy érdekében csakugyan erőt kell mutatnia. Az a kéz pedig, amely erőt mutat, mikor nincs szükség rá, nem erős kéz, hanem bolond kéz volna. (Igaz! Ugy van!)

Mi mindnyájan át vagyunk hatva annak tudatától, hogy az ország pénzügyi tekintetében bizonyos lejtőre jutott és hogy erős elhatározásra van szükség, ha komoly pénzügyi bajok beálltát megakadályozni akarjuk. (Ugy van.) Ebből le kell vonni a konzekvenciákat a társadalomnak is, de le kell vonnia első sorban a kormányunk és ezért egész tevékenységünkön vörös fonálként kell áthúzódni azon komoly törekvésnek, hogy az állam szervezetét a lehető legegyszerűbbé, a lehető legolcsóbbá tegyük és a takarékoság szellemét vigyük be és azt valósítsuk meg az egész vonalon, hogy lehetőleg keveset költsünk a legalább relatív meddő kiadásokra, maradjon ereje az országnak, a társadalomnak azon nagy produktív célok megvalósítására, amelyek előttünk vannak. (Helyeslés.)

Ami azután alkotásainkat illeti, itt legyen elég azt a két vezérlevet megemlítenem, amely változatlanul alapkövét képezte a párt politikai elveinek a párt egész fennállása alatt és amely változatlanul sarkpontja lesz eljárásunknak is.

Politikánk *szabadelvű* lesz a szó igaz értelmében, de amely nem jelszavak után kapkod, de amely valamennyi kérdésnél, amelyet kézbe vesz, a *szabadelvűség, a haladás és a jogtisztesség szellemét igyekszik megvalósítani.* (Elénk helyeslés.)

A másik a *nemzeti irány:* a nemzeti erőnek, a magyar nemzeti állam erejének mentő erősebb kifejtése, kidomborítása és öntudatra élesztése. (Tetszés

és éljenzés.) Megfér ez azzal a hagyományos magyar felfogással és magyar politikával, amelyet részemről mindig a magaménak vallottam: megfér t. i. a nemzetiségekkel, idegenajku polgártársainkkal szemben való teljes jogtisztességgel és testvéries érülettel (Helyeslés.) Amint hosszú időközön át, amint egy évezred küzdelmeim keresztül sikerült fentartani a közös hazaszeretet érzelmét a testvéri kapcsolatot e hazának különböző nyelvet beszélő polgárai között, én hiszem és reményem, hogy fenn fogjuk azt tartani a jövőben is, de hogy fenttarthassuk, arra szükséges az, hogy azok az izgatók, akik hazánk nemzetiségi polgárait a magyar állam ellen akarják izgatni (Elénk felkiáltások: Igaz! Ugy van!) azok ne csak a magyar állam erejét érezzék a maga egész súlyában, de szemben találják magukat e nemzetnek idegenajku, de hazafias érzelmű polgáiraival. (Elénk helyeslés.)

Ez a kettős vezérfonal fog végighúzódni egész működésünkön.

A függetlenségi párt értekezlete.

A függetlenségi párt *Kossuth Ferenc* elnöklésével tegnap este folytatta már két ízben megszakított értekezletét. Határozatot a Tisza-kormányval szemközt követendő eljárásról ma sem hozott, hanem főtartotta a döntést mára, amikor a Tisza-kormány a képviselőházban bemutatkozik és a párt megismeri gróf *Tisza István* teljes kormányprogramját.

Akik tovább harcolnak.

A Kossuth-párt több tagja teljesen egyetért *Barabás Bélának* a függetlenségi párt tegnapi értekezletén tett ama nyilatkozatával, hogy egyesek el akarják terelni a figyelmet a függetlenségi párt küzdelmének eredeti céljától: a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatalának kérdéséről. A párt eme tagjai — körülbelül 15–20 ember — elhatározta ma, hogy bármi-ként foglal is állást a Kossuth-párt a Tisza-kormány elleni magatartásra nézve, ők okvetlenül folytatják a parlamenti harcot. Így a Szederkényi-párt tagjaival és a pártönkivüliekkel együtt 35–40 képviselő tovább is *obstruálni szándékozik.*

A Szederkényi-párt több pártönkivüli és néppárti képviselő részvételével tegnap este nyolc órakor a Pannónia-szállóban értekezletet tartott. Az értekezletet *Szederkényi Nándor* nyitotta meg és ismertette a helyzetet. Több képviselő felszólalása után kimondták, hogy a legelkeseredettebb harcot folytatják. Végül megvitatták a további parlamenti küzdelem taktikai részét. A képviselőház holnapi ülésén minden-ösetre felszólal a Szederkényi-párt egyik tagja.

A néppárt értekezlete.

Az országgyűlési néppárt tegnap este hat órakor értekezletet tartott. *Rakovszky István* alelnök vezette az értekezletet, aki ismertette a mai politikai helyzetet, szólott a Tisza-kormány bemutatkozásáról. A fölvetett kérdésekhez a párt minden jelen volt tagja hozzászólt. Erítették a képviselőházi elnökválasztást és azokat a kérdéseket is, amelyeket a Kossuth-párt az esetleges leszerelés ellenértéke gyanánt több pártértekezletén megvitattott.

Kilépés a szabadelvű pártból.

Gróf Bethlen István szabadelvű párti képviselő tegnap levelet intézett *Podmaniczky Frigyes* pártelnökhez, bejelentve a szabadelvű pártból való kilépését. *Gróf Bethlen István*, ki a szilágymegyei mezőségi kerületnek képviselője, azzal indokolja meg kilépését, hogy nem azonosíthatja magát az új miniszterelnök politikájával; már három hónap előtt kijelentette, hogy ha gróf *Tisza István* lesz a miniszterelnök, akkor ő kilép a pártból: már pedig három hónap alatt sem a helyzet, sem pedig *Tisza István* nem változott.

A távozó miniszterek bucsuja.

Darányi Ignác.

Tegnap és ma volt a távozó miniszterek bucsuzkodása miniszteriumaik tisztviselői karától. Nyolc évi kitartó, céltudatos, eredményeiben gazdag munkálkodás után tegnap este bucsuzott el *Darányi Ignác* volt földművelésügyi miniszter is mindazoktól, akik neki munkájában társai voltak, a földművelési miniszterium tisztviselői ka-

rától. *Darányi* az Országos Kaszinó elsőemeleti termeiben bucsu-estét rendezett, amelyre maga küldött meghívót minden résztvevő számára, úgy a középponti tisztviselőknek, mint pedig a földmívelési minisztériumhoz tartozó vidéki hivatalok, intézmények vezetőinek. Közel négyszázan gyülekeztek össze. Az érkezők közt azonban legelső volt maga a házigazda, *Darányi* miniszter, aki mindenkit megelőzött, kerülni akarván a formális, zajos ünneplést, mert nem egyszerre, de egyenként akart elbucuszni mindenkitől.

A honvédelmi minisztérium tiszti- és tisztviselői kara *Gromon* Dezső államtitkár vezetése alatt tegnap délután tisztegett a távozó *Kolossváry* Dezső honvédelmi miniszternél.

Láng Lajos, a távozó kereskedelemügyi miniszter ma délelőtt fél 10 órakor vett bucsut a minisztérium tisztikarától, melynek sorában megjelentek a kereskedelemügyi minisztérium alá tartozó hatóságok fejei is.

Láng Lajoshoz, akit a nagy tanácssterembe való lépésekor az egybegyűlték éljenzéssel fogadták, *Wickenburg* Márk gróf dr. államtitkár intézett bucsubeszédét.

TÁVIRATOK.

A francia kulturharc.

Páris, november 4. A tegnap kiutasított kapucinusok provinciális levelet intéztek Combes miniszterelnökhöz, melyben kemény szavakban tiltakozik rendtársainak törvénytelen üldözése ellen.

A török reformok.

Konstantinápoly, november 4. A portának a reformjegyzékre adott válasza tegnap este küldött meg az osztrák-magyar és orosz nagykövetségeknek.

Az új olasz kormány.

Róma, nov. 4. Az új minisztérium a következőképpen alakult meg: *Giolitti* elnökség és belügy; *Tittoni* külügy; *Ronchetti* igazságügy; *Luzzati* kincstárügy; *Rossoni* pénzügy; *Belldotti* táborkok, hadügy; *Mirabello* tengerügy, tengerészetügy; *Orlando* közoktatásügy; *Tedesco* közmunkaügy; *Rava* földmívelésügy; *Delluti* Scala, posta- és táviróügy. Az új miniszterek tegnap délután tették le az esküt a király előtt.

NAPIHIREK.

Budapest, nov. 4.

— (Időjárás.) Az északnyugati maximum Közép-Európába nyomult és a keleti magas nyomás Oroszországban van, a depressziók pedig északon és délen maradtak. Európában az idő enyhe és helyenként ködös. Mérhető csapadék nem volt.

Hazánkban az idő tulnyomóan borús és ködös, az ország déli részén előforduló csekély esőn és szélvénys kőd-lecsapódásokon kívül azonban még csapadék nem volt. A hőmérsékleti viszonyokban nincs változás.

Jóslat:

Egyelőre még enyhe és tulnyomóan száraz idő várható.

Hőmérséklet: + 10-9 C. fok.

— (József Ágost főherceg a királynál.) Bécsből jelentik: Ő felsége ma délelőtt 10 órakor *József Ágost* főherceget, aki tegnap este 8 órakor érkezett ide Budapestre, külön kihallgatáson fogadta. A főherceg ő felségének a budapesti 1. sz. honvédelmihuszárezredbe alezredessé történt kinevezését közönte meg.

— (Samassa érsek a pápánál.) Egerből jelentik: *Samassa* József egri érseket, aki a múlt héten dr. *Párvy* címzetes püspök és *Szmrecsányi* Lajos apátkanonokok, továbbá *Bartolos* Gyula és dr. *Halász* Cézár jogtanár kíséretében Rómába utazott, a pápa hosszas kihallgatáson fogadta. Az érsek után kísérei járultak a pápa elé.

— (A tartalékos tisztek szemléje.) Mint minden évben, ez idén is ma tartották meg egy honvédségnél, mint a közös hadseregnél a

tiszti bemutatást. A főváros utcáin nagyon meglátott a nevezetes évforduló, amennyiben a járőrök között lépten-nyomon forgolódtak a különböző fegyvernemekhez tartozó tartalékos tisztek teljes díszben. A szemlék után a nyalka tisztek részt vettek a Kossuth Lajos-utcai korzón s festői egyenruhájukban szép látványt nyújtottak.

— (Megyei tisztviselők szervezkedése.) A «Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete» választmányának tegnapi folytatolagos ülésén megállapították az évi költségvetést és megállapították a szakosztályokat, amelyek az egyesület működése tervét lesznek hivatva keresztülvinni. A szakosztályok elnökei a következők lettek: szervező bizottság: *Somogyi* István nagy-kütküllői alispán, szakirodalmi bizottság: *Fábry* Sándor békési alispán, gazdasági bizottság: *Bornemissza* László gömői alispán, véleményező bizottság: dr. *Majsik* Viktor hevesi alispán, rendező bizottság: *Issekutz* Aurél főjegyző, kijelölő bizottság: *Koller* Sándor veszprémi főjegyző, a működési tervet szerkesztő bizottság: *Goda* Béla alispán, sajtó bizottság: dr. *Rakovszky* Endre, abauj-megyei alispán. Számos adminisztratív kérdés elintézése után a titkár indítványára elhatározta a választmány, hogy gróf *Tisza* Istvánt, mint új belügyminisztert az egyesület küldöttségével üdvözlő, a tisztelgés napját azonban egyelőre nem állapították meg.

— (Vasuti szerencsétlenség a fővárosban.) Ma kora reggel az Üllői-ut és Gyáli-ut sarkán könnyen végzetessé válható vasuti összeütközés történt. A szabadkai személyvonat reggel fél nyolc órakor indult el a keleti pályaudvarról. Az 52-es távoszlopnál, a Gyáli-uton a ferencvárosi pályaudvarhoz vezető vágány tilosra volt jelezve. Egy tolató mozdony ennélfogva a személyvonat vágányán megállott. A szabadkai vonat vezetője, *Eckhardt* Rezső a nagy ködben nem vette észre a vágányon álló tolató mozdonyt. Amikor már egészen közelébe ért a mozdonynak, ellengőzt adott, de már későn volt. Az összeütközés megtörtént. A személyvonat kisklott. Több kocsit erősen megrongálódott, az utasok közül többen megsebesültek. A sebesülések azonban csak apróbb horzsolások. Komolyabban sebesült meg *Fülöp* Sándor, a tolató mozdony vezetője, akit a szomszédos honvédkórházba szállítottak. Fél Zsigmond fiú, akinek a sebére a mentők kötöztek be. A rendőri vizsgálat már is megállapította, hogy az összeütközést hibás váltoállítás okozta, amikor a ferencvárosi vágányt tilosra jelezték és így a tolató mozdony elől elzárta az utat. Hogy ki felelős a balesetért, azt a rendőri vizsgálat deríti ki.

— (Az orleansi herceg automobil-kalandja.) Kellemtelen kaland történt a napokban *Fülöp* orleansi herceggel és nejevel, *Dorottya* főhercegné szonynyal St.-Pölten és Melk között. A főhercegi pár automobil-kirándulást tett, amikor az uton egy szembejövő kocsit lovai megbokrosodtak s felborították a kocsit, úgy, hogy a kocsis is megsérült. Az automobil azután folytatta útját Linz felé. A csendőrséget rögtön értesítették, hogy tartóztassa fel az automobil utasait, akiket Amstettenben le is tartóztattak s a község házára kísérték őket. A kihallgatás két óráig tartott s csak amikor igazolták magukat, 1000 korona biztosíték ellenében bocsájtották szabadon a hercegi párt.

— (University Extension.) Mult év november havában lépett életbe a Népszerű Főiskolai Tanfolyam (University Extension). Rendelése az, hogy a tudományos élet legbivatottabb képviselői előadásokat tartsanak azok számára, kik magukat szakszerű, szoros tanfolyamokban képezni óhajtják, habár előképzettség hiányában egyetemi hallgatók nem lehetnek. Az első év eredményei igen biztatók. Egyes előadásokra tömegesen, ezret is meghaladó számban sereglettek a hallgatók, a társadalom minden osztályából, az egyszerű munkástól kezdve a törvényhozás és kormányzat csúcsáig. A tanfolyam berendezéséről részletesen tájékoztat a tanulmányi rend, mely az egyetemi kiveszturában (IV. Egyetem-tér, Egyetem) ingyen kapható. Minden tanfolyam hat órából áll, minden héten egy óra este fél 7-től fél 8-ig.

— (Lujza hercegnő utazása.) Drezdából jelentik: *Lujza* hercegnő egy héttel ezelőtt eltávozott a *Koswig* mellett levő lindenhoi intézetből *Pierson* dr. titkos tanácsos, az intézet vezetője és *Gebauer* társalkodónő kíséretében. Az utóbbi időben ugyanis annyira fokozódott a hercegnő idegessége, hogy okvetlen levegőváltásra volt szüksége, ezért az intézet igazgatója és a társalkodónő kíséretében az elmúlt kedden eltávozott az intézetből. Utjukban érintették München, Innsbruckot, Bozent, Velencét és végül Milanót. Mindegyik helyen csak rövid ideig maradtak. Szombaton indultak vissza *Koswig*ba. A társaság Bosenben és Münchenben ismételtlen egy napig időzött és vasárnap visszaérkezett *Lindenhoi*ba. Az egész uton sikerült a társaságnak megőriznie inkognitóját. A hercegnő *Koháry* hercegnő néven szerepelt a szállóban. Ezt a nevet joggal is használta, mert a *Köburg*-családnak *Koháry* a magyar nemesi előneve.

— (Giron utódja.) Mint Münchenből jelentik, dr. *Schreiner* filológus, az augsburgi szent István gimnázium tanárát, a bajor kultuszminisztérium ajánlataára a szász trónörökös gyermekei mellé Drezdába nevelőnek kinevezték.

— (Az egyetemi ifjuság tüntetése.) A függetlenségi párt Erzsébet-köruti helyisége előtt nagy tüntetést rendezett tegnap este az egyetemi ifjuság. Az ifjak az egyetem előtt gyülekeztek és onnan vonultak a Kossuth-párt körhelyisége elé. Amikor az egyetemi ifjak tömege a párt helyisége elé ért, a Himnusz harsant föl és ennek végeztével *Hoffmann* Ottó szólt a függetlenségi képviselőkhöz. A függetlenségi párt részéről *Kossuth* Ferenc válaszolt. Miután megköszönte az ifjuság támogatását, kifejtette, hogy a küzdelemnek már az is nagy eredménye, hogy a nemzeti öntudat fölébredt. A nemzetek történetében a hónapok csak percek és öngyilkosság volna most elhamarkodni a nemzet ügyét és elrontani azt, amit a jövő biztosít.

Ekkor fölhangzott a tömegeből egy kiáltás:

— Jogot a népek!

Erre a közbekiáltásra utalva *Kossuth* azt mondta, hogy jogra csak az számíthat ebben az országban, aki magyarnak és hazafinak vallja magát. A tömeg most *Barabás* Bélát kívánta hallani, aki meg is jelent az ablakban és beszédet tartott. Kijelentette, hogy abban, hogy az ifjuság megjelent, biztatást lát a párt részére. Majd áttért a választási jog kérdésére és a következőket mondotta:

— Aki hazafinak vallja magát, annak legyen joga is, de hogy hazafi lehessen, kell, hogy joga is legyen. Miután még *Lengyel* Zoltán beszélt, a tüntetők eloszlottak.

— (Egy jeles tanár halála.) A székesfőváros középiskolai tanári karát súlyos veszteség érte. Ponorai Török Árpád főreáliskolai tanár, akit kiváló tudásáért és kiváló pedagógiai rendszeréért széles körben kedveltek, ma reggel hirtelen elhunyt a fővárosban, életének hatvanharmadik évében. Török Árpád nőtlen ember volt s a Csalogány-utca 52. szám alatt lévő lakásán élt teljesen visszavonulva a külvilágtól, a mióta nyugalomba vonult. Takarítónője ma reggel hiába kopogtatott ajtaján, belről semmi választ nem kapott. Rosszat sejtett az asszony s mikor feltörték az ajtót, a tanár ott feküdt holtan a szoba padlózatán. Az esetről értesítették a rendőrséget s a kiküldött rendőrorvos konstataulta, hogy a szerencsétlen embert agyszélhűdés ölte meg. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

— (Nagy földrengés.) Rómából jelentik: A Tribuna jelentése szerint tegnap Tolentinóban nagy robajjal egybekötött földrengés volt észlelhető, mely ma reggel ismétlődött, azonban kárt nem okozott.

— (Visszavándorlás Amerikából.) *Esztergomból* jelentik: Bár az esztergomgyei bányák és gyárak eléggé foglalkoztatják a vármegye népét, a lakosság mégis hallgat a kivándorlási ügynökökre s így a múlt évben is nagymérvű kivándorlás volt *Esztergomgyéből*. Főleg Kanadába és Vesztfáliába vándoroltak a munkások, akik családjukat is magukkal vitték. Most a visszavándorlás nagyobb arányokal ölt, mint a kivándorlás. Munkahiány miatt térnek vissza csoportostól s egy nagy csapat nemrég jött haza *Doroghra*. Ezen csoportnak ugyan akadt Amerikában munkája, de a maguk állítása szerint a honvágy hozta őket haza.

— (Nagy betörés egy konzul lakásába.) Ma hajnalban nagyobb szabású betörés történt a fővárosban. Freund Ferenc perzsa főkonzul Hold-utca 27. szám alatti lakását eddig ismeretlen tettesek felnyitották tolvajkulcsal és a szalonban levő trummó-szekrény fiókját feltörvén, abból tizenötezer koronát érő ékszert elloptak. A betörést ma reggel a házmester vette észre, amikor a lépcsőházat takarította. Freund és családja valahová vidékre utaztak rokonuk látogatására és így a lakás teljesen felügyelet nélkül maradt. Ma reggel öt órakor a házmester cselédje, amikor kaput nyitott, látta, hogy egy alacsony termetű, erős, fekete télikabátba öltözött férfi bemeleg a házba. Azt hitte, hogy ott lakik. Ugy egy óra múlva látta távozni is egy csomaggal, de nem gyanakodott. Csak később, amikor a betörést fölfedezték, gondoltak arra, hogy az ismeretlen lehetett a betörő. Freund a délelőtti folyamán haza érkezett és megállapította, hogy a kára tizenötezer korona. A betörő a következő ékszereket lopta el: Egy 30 cm. magas, fűdeles, gömbölyű ezüstkorsó, drágakövekkel ékesítve, értéke 400 korona, egy briliáns bros, értéke 1000 korona, két darab arany hajtű, briliánsokkal, amelyek kaméliát ábrázolnak, ékítve, értéke 400 korona, egy négyszögletes, smaragdköves, szétszedhető arany bros, értéke 600 korona, egy vastag aranylánc-karkötő, értéke 200 korona, egy nagy briliáns bros, közepén smaragd ékítménnyel, három darabra szétszedhető, értéke 10 ezer korona.

— (A bilbaói sztrájk.) amely a bányatulajdonosok engedelménye következtében véget ért, mint utólag kint, az utóbbi évek legerőszakosabb sztrájkjai közé tartozott s ha megegyezés létre nem jön a munkások és munkaadók között, veszedelmessé válhatott volna egész Spanyolországra. Bilbaó lakosságának száma hatvanezer. A város hírnevét a szomszédos bányatelepeknek köszöni. Ezek az ércbányák szolgáltatják Angliát, Franciaországot s Németországot kohó nyersanyagának nagyrésztét. A bányákban körülbelül százezer munkás dolgozik. Az elégedetlenségre az adott okot, hogy a munkások munkabérének havonkénti kifizetése helyett a hetenként való bért követték. Amikor a munkaadók ebbe bele nem egyeztek, körülbelül 50 ezer munkás beszüntette a munkát. A munkások a szó szoros értelmében hatalmukba kerítették a várost s a háromezer emberből álló őrség tehetetlen volt a munkásokkal szemben, akik vasrudakkal s puskákkal fegyverkeztek föl. Megakasztották a közlekedést, az újságok sem jelenhettek meg, hajó nem köthetett ki s nem indulhatott el. Színházak, üzletek, kávéházak zárva voltak. Az összes táviródrótokat elvágták, a munkások felszedték a vasuti sineket is, kifosztották a vásárcsarnokokat. Amikor segélycsapatok érkeztek, a munkások barrikádokat emeltek ellenük s valóságos harc fejlődött ki a katonaság és munkások között. Végül megegyezés jött létre a bányatulajdonosok s a munkások között s a rend helyreállott.

— (Nagy vasuti baleset az A. Cs. E. V. vonalán.) Aradról jelentik: Az arad-csanádi egyesült vasutak vonalán Szent-Tamás állomáson nagy szerencsétlenség történt tegnap. Az aradi őrsi vásárra való tekintettel az igazgatóság, amelynek vonalain motorkocsik közlekednek, hat kocsival többet indított el Bottonyáról. Fél hatkor indult el az első vonat, amelyet öt perccel később egy másik követte. A második kocsinak menet közben elromlott a fékezője, úgy hogy nem tudták megállítani. Így történt azután, hogy a második kocsi Szent-Tamásnál teljes erővel berohant az elsőbe. A két kocsin mintegy ötszáz ember utazott, akik közül számosan megsebesültek. A sebesülések száma egyelőre még nem bizonyos, mert egy a vasutigazgatóság, valamint az aradi kórház igazgatósága, amelynek a körtermében vannak a sebesültek elhelyezve, titkolják a sebesültek számát.

— (Körözött főszámszéki igazgató.) A bukaresti rendőrség táviratban értesítette a főkapitányságot, hogy Parisiano, a bukaresti állami főszámszék igazgatója, akit közokirathamisításért öt évi fegyházra ítélték, a büntetés elől megszökött. Parisiano közép termetű, szeme világos kék, arca sápadt, haja, bajusza szőke. Különös ismertető jele: a jobb szeme idegesen rángatózik.

— (Amikor a rendőrség követ el betörést.) Tegnap este a Király-utca 4. számú házban kéménytűz volt. A kémény nyílása Neufrath Ignác posztókereskedésébe vezetett. Hogy a tüzet elolthassák, a rend-

őrség feltörte Neufrath üzletét és így a tűzoltók hamarosan elolthatták a veszedelmet. Amíg azután a tulajdonost előkereshették, egy rendőr őrködött a rendőrség által feltört üzletre.

— (Letartóztatott uszorás.) A rendőrség letartóztatta Staudner Adám negyvenhat éves pénzügynököt, uszoravétség és okirathamisításban való bűnrészesség miatt. Staudner valamikor postatiszt volt. 1895-ben hivatali sikkasztás miatt letartóztatták, a Kuria azonban felmentette. Ekkor elvesztette az állását és pénzügynökségre adta magát. Különösen hivatalnokok fordultak hozzá pénzkölcsönért és ő mindenkinek adott, de előbb elvette a fizetési könyvecskét és az esedékes fizetés nyugtáját biztosítékul. Az adott kölcsön után nem kevesebb, mint százhusz százalékos kamatot szedett. A múlt esztendőben megismerkedett Holcsek József magánzóval. Ezt előbb beugratta a lóversenyjártékba, amikor pedig vesztett, felajánlotta a pénzkölcsönét. Staudner tudta, hogy Holcseknek Albertfalván van egy 14.000 koronát érő háza, amely felesége nevére van iratva. Staudner tehát rábirta Holcseket, hogy egy 400 koronáról szóló váltó alá hamisítsa a felesége névaláírását. Amikor a kezében volt a hamisított váltó, horribilis uszorkamatot követelt Holcsektől. Holcsek erre a rendőrségen feljelentést tett Staudner ellen, ahol uszoravétség miatt már többen feljelentették Staudner-t. A veszedelmes uszorást erre heidéztek a rendőrségre és letartóztatták.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az éjleli nap országa. (Norvégia természeti csodái.) Száz színesen vetített képpel és huszonkét mozgatóképpel. Irta: Ráth István. Először adatott az Uránia-színházban november 3-án.

Szép számú és előkelő közönség töltötte meg tegnap este az Uránia tudományos színház nézőterét. Ráth Istvánnak több darabja részesült már köztetetésben; a közönség tegnap este is meleg rokonszenvvel fogadta legújabb darabját. Az előadást elejétől végig ritka figyelemmel és élvezettel nézte végig a közönség s a felvonások között sokat tapsolt a közkedve szerzőnek, ki egy földszinti páholyból köszöntte meg a neki rendezett ovációt. Norvégia természeti csodái egymásután jelenek meg az Uránia fehér vásznán s habár többnyire az örökös tél országában járunk is, a szerző élénk és változatos, sok helyen költői lendülettel megírt előadása, rendkívül élvezetessé tette az estét. A hatás fokozásához nagyban hozzájárultak a pompás természetű képek és a sűrűen előforduló kitűnő mozgatóképek. Ez utóbbiak közül rendkívül tetszetek: a fókakötés, a mulató horgászkaland, a fauszatás. Nagy derűtséget okoztak a 3-ik felvonásban előforduló sportképek, amilyenek a merész ski-ugrások, jég-hockey, halálugrás a tobozgal s nagy hatást keltettek a felvonás záróképei: «Jégen, sziklán, zuhatagon át», «Jégpyramisok megmásítása» és «A legmagasabb csúcs tetején.» A darab különben három felvonásból áll, melyek közül az első a «fjordok világába» vezet, a második a «Vikingek unokái»-t ismerteti meg velünk. A harmadik felvonás címe «Jég és hó»; valóságos turistaképek változatos és igaz élvezettel másznak meg a végtelen hómezőket és glecsereket, majd megfellekedve hidegről és fagyról a norvég bensülöttekkel együtt alig győztünk betelni a norvég ifjúság merész sportmutatóival. Az éjleli nap országa a tegnapi siker után itélve, sokáig marad a műsoron.

* A Király-színház megnyitása. A Király-színház hetek óta húzódozó megnyitásának programjáról az igazgatóság ma a következő kommunikát adta ki: Csütörtökön november 5-én este 7 órakor a színház a sajtó képviselői számára az Aranyvirág című operettből nyilvános főpróbát tart. Délután 6 órakor a színház helyiségét mutatják be a lapok képviselőinek, akiket Márkus Géza műépítész fog kalauzolni. Másnap, pénteken, november 6-án este nyílik meg a színház a nagyközönség számára. A megnyitó estén és a következő estén az Aranyvirág kerül színre. Az esti előadások mindig fél 8 órakor, a délutáni előadások mindig 3 órakor kezdődnek. A megnyitó előadás estéjére nézve azonban az igazgatóság úgy intézkedett, hogy a színház kapuit már fél 7 órakor megnyissák, hogy a közönség még az előadás előtt megtekinthesse a színház belsejét.

NYILTTÉR.)*

Vérgyógyítás.

Hemopatia.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívüli sikerrel lesz alkalmazva köszvény, asztma, szív-, vese-, gyomor-, bel- és hólyagbántalmaknál, súlyos ideg-, vér- és borbajoknál. Biztos védelem szélhűdés és elmezavar ellen 12 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalapítójának és egyedüli képviselőjének

dr. Kovács J.

egyetemi orvostudornak (Hemopata) rendelő intézete van

Budapest, V., Váci-körút 18. szám alatt.

Rendelés naponta 9—12-ig és 3—6-ig. Díjazott levélre válaszol

Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek leghíztosabb gyógymódja.

Dadogást és minden beszédhibát sikeresen gyógyít SOLT LAJOS tanfolyama. Budapest V., Báthory-utca 20. szám. Fölvétel 12—1-ig.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

— A halott becsülete. Tavaly február 13-án Kovács János hírlapíró a Pesti Naplóban hosszabb cikket tett közzé «Utolsó felvonás» címen, amelyben megírta, hogy miért lett öngyilkos Losonczy György honv. miniszteriumi osztálytanácsos. Regényesen és hosszán megírta, hogy Losonczy harminc évvel ezelőtt Kolozsvárt szerelmes volt egy kertész leányába és mivelhogy a leány nagyon szegény volt s ő el nem vehette, közösen elhatározták, hogy öngyilkosok lesznek. A leány tényleg megölte magát, de Losonczy gyáva volt s így csak harminc év múlva választotta a kötelet az akkori pisztoly helyett. A Pesti Napló szerkesztősége másnap kijelentette, hogy a bemutatott okmányokból kiderült, hogy tévedés forog fenn s sajnálkozásának adott kifejezést; mindazonáltal az elhunyt Losonczy sógora, az elmebeteg nővér: Losonczy Róza férje sajtópert indított Kovács János ellen. A vizsgálat folyamán kiderült, hogy 30 évvel ezelőtt volt ugyan szerelmi dráma Kolozsvárott, de abban nem Losonczy György, hanem Losonczy Antal iparossegéd volt belekeverve, akit annak idején meg is büntettek. A budapesti esküdt-bíróóság ennél fogva nyomtatvány útján elkövetett becsületsértésért 300 korona pénzbüntetésre ítélte Kovács Jánost. A Kuria I. büntetőtanácsa ma tárgyalta Tarnai János előadásában a benyújtott semmiségi panaszokat s Thassy Pál koronaügyész-helyettes indítványára azokat elutasította.

— Elítelt uszorás. Lányi Armin volt zálogház-tulajdonos az üzlete mellett azzal is foglalkozott, hogy kölcsönre szorult embereknek váltóra pénzt adott csekély 300 százalékra. A lépre csalt emberek, amikor fizetni nem tudtak, feljelentették Lányit uszora vétsége miatt. A budapesti büntető törvényszék vád alá is helyezte őt s a megtartott főtárgyalás után három hónapi fogházra és 3000 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen az ügyész sulyosbításért, a váltó elíteltetése miatt felebbezett. A budapesti kir. ítélőtábla I. büntető tanácsa Türk Szilárd bíró előadásában ma tárgyalta az ügyet s az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A vádlott és védője semmiségi panaszt jelentettek be.

— Mattasich-Keglevich Géza pöre. Az országos törvényszék — mint bécsi tudósítónk telefonon jelenti — ma tárgyalta Ziegler Bertának, egy százados özvegyének ismeretes pörét gróf Mattasich-Keglevich Géza és anyja, Keglevich Anna grófné ellen. Az alperes grófné azt hozta fel a kereset ellen, hogy ő nem vállalt kezességet a 7000 korona erejéig s az egész dolog nem volt egyéb, mint manőver Lujza hercegnőnek a koswigi gyógyítóintézetből való megszabadítására. A törvényszék elutasította keresetével a felperest.

Törvényesen védett

„Bob-csemege”

a legkellemebb hashajtó. Orvosok rendelik.

Kapható a gyógyszertárakban.

Főraktárak: Lux Mihály, Múzeum-körút 7., Dr. Egger Leó, Váci körút 17., Török József, Király-utca és Andrassy-ut, Kartschmaroff A., Népszínházalatti szemben, Fodor J. Sas-drogueria, Kerpesi-ut, Gara és Roh, József-körút 74., Fodor Márton, VII., Király-utca 41. és Váci-körút 10., Molnár és Moser, Koronaherceg-ut., Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szécsi Lajos, Andrassy-ut 78., Reiner és Társa, Buda, II., Fő-utca 12.

— Felmentett bankár. Berlinből táviratozzák, hogy Braun bankárt, akit letét sikkasztásokkal gyanúsítottak, tisztázta magát a vád alól és már szabadlábra is helyezték.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlészeti értekezlet. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete november 11-én, Beregszászon, a vármegyeház dísztermében, szőlészeti értekezletet tart. Az értekezleten Drucker Jenő dr., a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének az igazgatója előadja az egyesület célját, kifejti a bortól való leszállítása tárgyában való állásfoglalását. Czerner Nándor, beregmezei gazdasági egyesületi elnök előadást tart a szövetkezeti eszme gyakorlati kiviteléről. Egey Szilárd, tarcali vincellér-iskolai igazgató, a bor helyes kezeléséről, ifj. Tóth Károly, szőlészeti és borászati felügyelő, az oltványszőlő pusztulásának okairól. Ha az egyesület beregmezei tagjainak száma az ötvenet elérné, az értekezlet után az egyesületi tagok megalakítják a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének beregmezei bizottságát.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabona-tőzsde.

Buza elkelt 25.000 métermázsza szilárdan tartott árakon.

Készárúüzlet.

Buza:

Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 8.125 korona, 100 mm. 80 k. 8.10 korona, 350 mm. 80 k. 8.10 korona, 300 mm. 80 k. 8.025 korona, 100 mm. 80 k. 8.075 korona, 500 mm. 80 k. 8.025 korona, 100 mm. 80 k. 8.05 korona, 100 mm. 80 k. 8.075 korona, 500 mm. 79 k. 8.075 korona, 500 mm. 79 k. 8.05 korona, 500 mm. 79 k. 8.075 korona, 100 mm. 79 k. 8.05 korona, 100 mm. 79 k. 8.075 korona, 2000 mm. 79 k. 7.62 korona, 100 mm. 78 k. 7.85 korona.

Hódmezővásárhelyi: 1800 mm. 80 k. 8.08 korona.

Fejérmegyei: 200 mm. 77 k. 7.80 korona, 200 mm. 77 k. 7.80 korona, 150 mm. 77 k. 7.80 korona.

Pestmegyevidéki: 300 mm. 80 k. 8.— korona, 100 mm. 80 k. 7.975 korona, 200 mm. 78 k. 7.755 korona, 100 mm. 77 k. 7.80 korona, 100 mm. 77 k. 7.80 korona, 1500 mm. 76 k. 7.675 korona.

O-becsei: 5000 mm. 77 k. 7.90 korona.

Szenttamási: 2000 mm. 77 k. 7.85 korona.

Becskei: 5000 mm. 77 k. 7.55 korona.

Bánsági: 200 mm. 77 k. 7.40 korona.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 77 k. 7.65 korona.

Raktárú: 900 mm. 78 k. 7.80 korona.

Rozs: 500 mm. 6.325 korona, 200 mm. 6.325 korona, 100 mm. 6.30 korona, 100 mm. 6.27 korona.

Arpa: 400 mm. 5.825 korona, 500 mm. 5.70 korona, 100 mm. 5.60 korona.

Érték-tőzsde.

Tartott irányzattal kezdődött a mai üzlet. Később azonban kedvezőtlen helypolitikai jelentésekre az irányzat ismét ellanyhult.

Az előtőzsdén jegyeztek:

Osztrák hitel	677.—	678.—	—	—
Magyar hitel	741.25	741.75	739.50	—
Leszámitolóbank	460.—	460.—	460.—	—
Jelzálogbank részv.	520.—	520.—	520.—	—
Rimamurányi	472.50	473.—	472.—	—
Allamvasut	674.50	675.75	673.50	—
Városi villamos	321.—	324.—	324.—	—
Budapesti Közuti	620.—	620.—	620.—	—
A déli tőzsdén zárultak:				
Osztrák hitelrészvény	675.—	—	—	—
Magyar hitelrészv.	738.60	—	—	—
Leszámitolóbank	459.—	—	—	—
Jelzálogbank részv.	520.—	—	—	—
Rimamurányi	472.—	—	—	—
Allamvasut	673.50	—	—	—
Városi villamos	323.—	—	—	—
Budapesti Közuti	618.—	—	—	—

Felelős szerkesztő: MAGYAR GYULA.

Laptulajdonos a „Magyarság” lapkiadóvállalat.

REGÉNY-CSARNOK.

Félszázad előtt.

(Korrajzok.)

Irta: Magyar Gyula.

Egyszer úgy télkezdetek táján beállt a gyárba, a gyáros lakásába három szegény legény s bemutatja magát:

— A Patkó Pista bandájából valók volnánk mi, nemzetes uram.

— Azután mi járban?

— Nem rabolni gyűttünk, hanem csak kérni. Öt vagy hat kenyeret, egypár füstölt sonkát, meg egy csobolyó bort. Éhes is, szomjas is a banda, folyton-furt csipkedik a zsandár.

— Hát aztán mért nem térnek kendtek becsületes utra?

— Nem lehet már, kérem. Szökött katonának erdő a hazája.

Nagy dolog volt akkor betyárnak, szegénylegénynek enni-inni adni, mert statárium volt. De hát mit tehetett a talusi ember? Ha nem adott, nemcsak felpörkölték, de esetleg még le is gyilkolták. A Patkó emberei is megkapták mind, amit csak kértek s mikor megköszönték, még csak annyit mondtak:

— Nemzetes jó uram. Azt tüzeni Patkó, ha hogy mondaná meg a plébános urnak, meg a Buchwald zsidónak, hogy a jövő vasárnap megtiszteli őket. Addigra készítsék el, ami apró s öreg pénz van, mert különben baj lesz.

Aldott jó ember volt az öreg plébános (később kanonok) aki majd halálra vált, mikor a nemzetes ur tudára adta, hogy a jövő vasárnap tiszteletét teszi nála Patkó Pista. Ha van az ijedségben fokozat, hát a falu gazdag zsidója, Buchwald Lázár, az meg egészen puff lett. A familiája jajsza visszhangzott a Kecse-hegy oldalán. Hát ilyen körülmények közt mit tegyen az ember, odafordul a rendőrhatszágához. A pap is, a Buchwald Lázár is Veszprémbe siettek s bejelentették a zsandárkapitánynak nagy szorongatásukat.

— Vasárnap tiszteletét teszi nálunk Patkó.

— Elfogjuk a kutyát — mondta a zsandártiszt, aki akkorra már megtanult magyarul, de jól — káromkodni.

Azon a vasárnap, a válságos napon, hó hullt a magashól. Befödte az erdőt és fölvirágozta a fák kopasz ágait. Még szellő sem libbent s ha a vad megriadt valahol a pagonynak mélyén, hát az országútra, sőt be a faluba hallott robozása. A kis falu környékét, az utcák bejáratát körülvette vagy száz zsandár s talán háromannyi vasasnémet. Patkó Pistát várta, hogy jön a sűrüből, lóháton, vagy gyalog, de fölfegyverkezve, jó marcona arccal. De hiába várták, délig biz az nem jött s a zsandár s vasastisztek fölbátorodának s kezdék káromolni a gyáva betyárját. Ugy délután három óra tájban egy hintó rohogott be ép a faluba. Az országúton állt zsandárkordon szépen utat nyitott neki. A hintóban egy leányos képű fiatal ur volt bundába burkolva s a bakon egy huszár meg egy hegyesre fent bajszi, magyar képű kocsis. Még a Buchwald Lázár mutatta meg nekik, merre van a paplak. Egyenesen csak oda hajtottak. Az öreg plébános nem is szivességgel, hanem igazi örömmel fogadta az uri vendéget, aki elmondá, hogy ez s ez, Pestről jött s most megy Pápára, ahol Esterházy grófnál van nagy, sürgős dolga.

— Isten hozta, kedves öcsém uram — mondta a plébános. Éppen, hogy jókor jött, legalább bátorságot önt majd a szívébe.

— Hogy-hogy?

— Hát az a gaz Patkó bizony ránk ijesztett. Hogy ma eljön, készítsük el neki — én meg a zsidó — minden kis pénzünket. Pedig összevissza csak nyolcszáz pengőnk van, az is az egyházé.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1903. november hó 5-én.

M. kir. Operaház.

Bajazzók.

Zenedráma 2 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta: Leoncavallo R.

Utána:

Művészfurfang.

Trefás balett egy felv. (két képben.) Szövegét írta és koreográfiáját készítette Guerra Miklós. Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.

Közönyt közönnnyel.

Kezdeté fél 8 órakor.

Népszínház.

A vándorlegény.

Nagy operette 3 felvonásban. Irta: West és Schnitzer. Kezdeté 7 órakor.

Vigszínház.

A csodagyermek.

Bohózat 3 felvonásban. Irta: Gavault és Charvay. Kezdeté fél 8 órakor.

Uránia.

Az éjféli nap országa.

(Norvégia természeti csodái.) Száz színesen vetített és 22 mozgófényképpel. Irta: Ráth István. Kezdeté fél 8 órakor.

Schottola Ernő

A rugyantaggyártás meghonosítója Budapest, VI., Andrássy-ut 2.

Legjobb minőségű gummitömlők kerti fecskendezésre 25 árjegyzék ingyen.

FOLIES CAPRICE

VI., Révay-utca 18. szám.

Igazgatóság: Leitner és Keleti.

II órakor! ————— II órakor!

A jövő Palesztina.

Parodisztikus bohózat. Irta Caprice.

Ezt megelőzi:

9 1/2 órakor! ————— 9 1/2 órakor!

A postamester ur.

Bohózat, írta postatiszt.

A remek téliertben reggeli 5 óráig Munczy Lajos zenekara hangversenyez.

Nappali pénztár: délelőtt 9—1-ig, délután: 3—6-ig.

Malátacakes

minden egyéb liszt hozzáadása nélkül tiszta malátából készült tea és erőtáplálék. Egy nagy doboz 2 kor.; egy kis doboz 50 fillér.

Malátalikör

tiszta malátakivonattal készült erősítő és itató likör. A Hükörök királya. 1 palack 2.30 korona.

Maláts-keserű

tiszta malátából, malátakivonattal és a leghathatósabb gyögyőnövényekből készült páratlan hatású gyomorerosító és étvágygerjesztő. Egy palack 2.30 K.

Maláts-brandy

tiszta malátából készült erős férfital. Kifűző életkötő és frissítő hatásánál fogva nélkülözhetetlen minden túlerőltetés után. Egy palack 3.75, 2.— és 0.95 K.

Maláts-rum 1643

valódi jamaikai rummal és tiszta malátával készült. Teához a legjobb rum. 1 palack *** 2.30 K., ** 2.10 K., * 1.80 korona.

Malátakivonat-cukorka

tiszta malátakivonattal készült leghathatósabb szer köhögés, rekedtség és hurutos bántalom ellen.

Számos elismerés orvostanároktól, orvosoktól és magánfelektől.

Kapható minden nagyobb fűszerkereskedésben.

Oda, a hol még nem kapható, 6 koronától kezdve bérmentve szállítja a „Szent Anna malátakészítő-vállalat” Kis-Velencén.

A „HARISNYAKIRÁLY”

budapesti üzlete kizárólag Teréz-körut 2. szám a.

Elismert legjobb harisnyak.

Feltétlen szabott és olcsó árak. ————— Feltétlen szabott és olcsó árak.

Schicht-szappan

mindenütt kapható!

„szarvas“ vagy „kules“ jeggyel
legjobb, legkiadósabb s ennél-
fogva legolcsóbb szappan. —
Minden káros alkatrésztől
mentes.

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Werndl-fegyverek

katonai puska: lüvegek által kipróbálva legjobb állapotban

Gyalogsági fegyver	...	K 5.—	7.—	10.—
Rövid gyalogsági fegyver	...	K 8.—	12.—	15.—
Lovassági karabély	...	K 14.—	16.—	20.—
Lovassági karabély egészen új	...	K 25.—	30.—	40.—
Töltények darabja	...	K —	10.—	10.—
Fegyverszíj darabja	...	K 1.—	2.—	3.—
Szurony hüvellyel darabja	...	K —	60.—	1.50
Lefauchaux revolver	...	K 4.—	6.—	8.—
Buldog revolver	...	K 6.—	8.—	10.—

Fegyvereinkért jótállást vállalunk. 1307

Tiller Mór és Társa
cs. és kir. ndv. szállítók egyenruházati
intézete Budapest, IV. Váci-utca 35. sz.

A párisi kiállításon aranyéremmel kitüntetett: „Erise de Monte-Carlo“ eredeti francia illatszer 1 üveg ára 4 korona. Kapható: Dankovszky Istvánnál illatszerész Budapest, V., Wurm-utca 5. 1771

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé
és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfal alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagyjából, ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig. Hol lúgnak alkalmas fajokat ültetnek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőségi időben a legfinomabb muskátly és más édes szőlőkkel. — A szőlő hazánkban mindenütt mesterem s nincs oly ház, melynek fala mellett a legeszelebb gondossággal felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbit díszíti, anélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legváladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem. — A fajok ismeretössére vonatkozó színes fénynyomatú katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja.

Cím: Ermelléki első szőlőültetvénytelép N.-Kágya, u. p. Székelyhid.

HATSCHEK ARTHUR

Budapest, IV. kerület, Múzeum-körút 21. sz.
lítészereseti és főnyképezőgépek és kellékek szaküzlete.
Különlegességekben
E lap olvasói 10%/- árkedvezményben részesülnek.

Ellismerő nyilatkozat az „Erzsébeti“ állami nőiskolától. Dics. választékban izléses kézi munkák kaphatók **CZAMRA RÓBERT** Budapest, IV., Parisi-utca 5. (volt Zsibarcus-utca). — Egyedüli kézimunka üzlet, mely művészi irányra esült tekintet. — Vidékre árjegyzék bérmentve. **Congressus Híggöngyszövetek** sima és ajtóros óriási választékban, minták ingyen és bérmentve.

Budapest legnagyobb szőrme bevásárlási forrása. Oriási raktár dívalos Szuknusz Sztóla gallérokban. Viszonyt eladóknak ritka alkalom.
TSUK MIKSÁNAL, ANDRASSY-UT 31. sz. KIRÁLY-UTCA 38. sz.

LEGJOBB.....LEGJOBB.....LEGOLCSÓBBA

PAP LAN PAP LAN PAP LAN

ÖSSZEMAJTHATÓ VASÁGY 1 ACÉLSÓDRONY 3KIVETHETŐ MATRAGGAL 10FT. ÁGYBETÉT 5FT.
GICHNER JÁNOS
paplan, matrác és kárposítáru gyáros, szőnye, függöny, vasbutor stb. nagy raktára. 150
Budapest, VII. ker., Erzsébet-körút 20. sz.
Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, nem tetsző árú kicseréltetnek, vagy a pénz visszaadatik.

A lenge tündér.

Sokszor az ember álmódosait káprázatok élénkítik meg és úgy érzi, hogy szellemalakok beszélgetnek vele a tündérek birodalmából. Lenge tündér játszadozik az ember képzeletével és szerencsésjét, boldogságát látja az ember megvalósulva. E tündér ruhájának a zissenését hallja akkor az ember, midőn felebontja azt a levelet, melyben a Hecht Bankháztól vett sorsjegy van és magát a boldogság tündérországában képzelet, midőn a bank nagy szerencsésje folytán azt az értesítést nyeri, hogy sorsjegye megnyerte a főnyereményt. Vásároljon tehát osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, ahol eddig a legtöbb főnyereményt nyerték. Budapest, Ferenciek-tere 6. és Erzsébet-körút 32. Huzás november 16. és 20. Egész sorsjegy 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fillér.

Törlesztéses készpénz-kölcsön.

Aki földbirtokára törlesztéses készpénzkölcsönt akar felvenni, forduljon egész bizalommal a

Földhitel közvetítő vállalat-hoz

Budapest, VIII., Rákóczi-utca 2. sz.

100 korona után felévenként tőkétörlesztés-kamattal együtt jelenleg: 65 évre 2-25 kor., 50 évre 2-41 kor., 40 évre 2-90 kor., 30 évre 3-23 kor., 20 évre 3-95 kor. Beküldendő: Kataszteri birtokví és telekkönyvi kivonat. Előleg nem kívánatik. Adós tartozását bármikor visszafizetheti. Az intézet nem mondhat fel. Convertálások bélyegmentesek. Prospektus és levélbeli felvilágosítás ingyen. Vidéki képviselők felvétetnek.

Óvakodjunk!

más Greensill-szájvizet használni, mint ezen eredeti bejegyzett védjeggyel ellátottat, mert az utánzatok a célnak nem felelnek meg.

Figyelem! A védjegy színe piros. **Mindenhol kapható!**
Főraktarak:
Török József gyógyszerész, 1771 Budapest.
Dankovszky István Budapest, V., Wurm-utca 5.

Arak:

D. Rob. Greensill-szájviz	40 kr
fozpor	40 c
fozpastá	35 c

Az ipar osodója! Egy darab összecusukható vaságy acél-sódrony ágybetettel 3 réthi matraccal és terítővel 12 frt.
Egy darab selyempaplan fedorral és zsebbel, minden színben megrendelhető 125 cm. széles, 180 cm. hosszú 12:50 frt.

+ Soványság. +

Az egyedüli eredménytől kísért szer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáppora. Soványak tartós, szép, felt testidomokat nyernek; hölgyek remek keblet, 6 hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállás. — Kitüntette: Chigagó, Berlin, London és Hamburgban. A magas állami tisztiorvos által megvizsgálva. Köszönő levelek minden országból. Ára dobozonként 1 frt 10 kr

Főraktár: **ZEISLER MÓR**
Budapest, VI/25., Podmaniczky-utca 61., II. 20.

Brázay-fele sóshorszesz.

Használati utasítás minden üveghez mellékelve van. Nagy üveg 2 korona. Kis üveg 1 korona. Kapható mindenütt.

Pénzt, sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szak-ismeret nélkül.
Küldje be címét E. 956. jelleg alatt a következő címre: Annoncen-Abtheilung des „Merkur“ Mannheim, Meerfeldstr.

Nélkülözhetetlen minden mezőgazdának, szarvasmarha- és sertésenyésztőnek, valamint minden kisgazdának, a törvényesen védett

„ÉTVÁGY“ szász-besi takarmányfűszer

mely egy régi gyógyszerészeti utasítás szerint, jótállás mellett, tiszta és eredeti, valódi minőségben, kizárólagosan csak a **MEISE LAJOS** vegyészeti gyárlában Szászsebesben (Erdély) és Regensburgban Bajorországban készül. Állatorvosi felügyelet alatt.

Budapesten, Bécsben, Párisban, Londonban, Brüsszelben és Hamburgban megtartott kiállítások alkalmával mindenütt a legmagasabb kitüntetések, díszokmányt, érdekes részlet és a nagy aranyéremet nyerte.

A szászsebesi „Étvágy“ takarmányfűszer a hanyatló ótvágyat emeli, a meglévő fokozza; a takarmányt ízletesebbé és emészthetőbbé teszi; a sertéseket gyorsan hizlalja, gyorsítja a vágómarhák hizását; a tehének és kecskék tejét javítja és szaporítja; a lovakat erősíti és szőpíti; a növénydekállatok fenővesztését elősegíti és az összes háziállatok jó egészségben tartja. — Használatának csekély költsége dúsán megtérül. — Főnyes eredményekről számos elismerőlevél tesz tanúságot. — A valódi „ÉTVÁGY“ szászsebesi takarmányfűszer csak 1/2 kgos eredeti csomagokban kerül forgalomba.

Egy csomag ára 90 fill. Egy csomag ára 90 fill.
Egy 9 csomagot tartalmazó postaküldemény ára bérmentes küldéssel 8 korona utánvét mellett. — Ismertetés és használati utasítás minden küldeményhez lesz mellékelve. Az összes megrendelések intézendők:

MEISE LAJOS Szászsebesi vegyészeti gyár központi elárúsító irodájában Budapest, VI. kerület, Nagy János-utca 5. szám. (161/A)

osztálysorsjegyeket a XIII. játékhoz vegyünk Schwartz Izidor váltóüzletében,

Budapest, IV., Váci-utca 10., felelemek ott lett 100.000 korona, 80.000 kor., 70.000 kor., 40.000 kor. stb. más főnyeremények kifizetve. Huzás már november 19. és 20-án.

A sorsjegyek árai: 1/8-ad 1 korona 50 fillér, 1/4-ed 3 korona, 1/2 6 korona, 1/1 12 korona.